

LAKIALOITE 10/2010 vp

Laki alkoholilain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi alkoholilakia (1143/1994) siten, että alkoholin anniskelu kello 01.30 jälkeen kielletään ilman mahdolli-

suutta harkinnanvaraiseen jatkoaikaan sekä siten, että alkoholin anniskelu lasten ja nuorten suosimissa tiloissa kielletään.

PERUSTELUT

Alkoholi on pysynyt vuosikymmeniä merkittävänä kuolinsyynä Suomessa. Vuonna 2008 alkoholiperäisesti kuoli 2 136 suomalaista, suurin piirtein yhtä monta kuin edellisenä vuonna. Alkoholikuolemat ovat työikäisillä paljon merkittävämpi kuolinsyy kuin esimerkiksi yleisin verenkiertoelinten sairaus, sepelvaltimotauti.

Yli 2 000 kuolemaa vuodessa kuvaa laajempaa kansanterveydellistä ja -taloudellista ongelmaa. Tähän määrään verrattuna moninkertainen määrä ihmisiä kärsii alkoholismista ja/tai alkoholiperäisistä sairauksista. Lisäksi terveys on vain yksi osa-alue, jolla alkoholi aiheuttaa yksilöllisiä ja yhteiskunnallisia haittoja. Valtaosa väkivaltarikoksista tehdään juopuneena: esimerkiksi pahoinpitelyitä tehdään noin puolet useammin päihtyneenä kuin selvänä. Sosiaaliset ongelmat, kuten syrjäytyminen, kytkeytyvät usein alkoholinkäyttöön. Tilastoista voi päätellä, että alkoholi on yksilön terveysriskinä sekä kansanterveydellisenä ja kansantaloudellisena ongelmana erittäin suuri, ja alkoholinkulutukseen on puuttuttava myös lainsäädännöllä.

Alkoholin haitat eivät pitkällä aikavälillä tarkastellen ole Suomessa vähentyneet valistuksesta ja terveyskasvatuksesta huolimatta. Pikemmin päinvastaista kehitystä kuvaa se, että alkoholikuolemien määrä on kahdenkymmenen viime vuoden aikana kaksinkertaistunut.

Päihdekasvatus, tiedonvälitys ja alkoholismin katkaisuhuolto ovat edelleen tärkeitä keinoja alkoholin kysyntään vaikuttamisessa. Tilastojen valossa nämä toimet eivät ole riittäviä alkoholin haittojen vähentämiseksi ja sen vuoksi on merkittävää vaikuttaa lainsäädännöllä myös alkoholin tarjontaan. Tässä lakialoitteessa ehdotamme muutosta alkoholin anniskeluaikoihin ja anniskelupaikkoihin. Nämä muutokset voidaan tehdä muuttamalla osa nykyisen lainsäädännön harkinnanvaraisesti toteutettavista pääsäännöistä sitoviksi.

Nykyisessä laissa pääsääntönä on, että alkoholin anniskelun tulee loppua kello puoli kaksi yöllä. Jatkoanniskeluajan myöntämisestä kolmeen tai neljään yöllä on kuitenkin tullut maan tapa poikkeustapauksen sijaan. Sitova säädös

anniskelun lopettamisesta puoli kahdelta on kansanterveydellisesti ja lopulta myös kansantaloudellisesti — viitaten alkoholin tuomien laajamittaisten terveysongelmien hoidon hintaan sekä alkoholikuolemien ja sairauksien myötä menetettyyn tuotantoon — perusteltua.

Nykyllänsäädännössä pääsääntönä on myös, että lasten ja nuorten suosimissa tiloissa ei tule tarjoilla alkoholia. Luvan myöntäminen on kuitenkin harkinnanvaraista. Useissa lasten ja nuorten suosimissa kohteissa ja tilaisuuksissa, kuten huvipuistoissa, alkoholia tästä syystä anniskellaan. Lakia tulee tämän vuoksi muuttaa siten, ettei harkinnanvaraisuutta anniskeluluvan myöntämiseen lasten ja nuorten suosimien tilaisuuksien ja tilojen kohdalla ole.

Näillä toimilla voidaan puuttua alkoholin tarjontaan ottaen kuitenkin huomioon yksilön-

vapaus ja täysi-ikäisten alkoholin nauttimisen yleinen hyväksyntä lainsäädännössä: ehdottamamme muutokset koskevat alkoholilainsäädännössä jo esiintyvien normien harkinnanvaraisuuden poistamista. Muutokset eivät ole suuria, kun ajatellaan lakitekstin ja viranomaisten velvollisuuksien muutosta, mutta niiden vaikutus alkoholin haittojen vähentämisessä voisi olla merkittävä, koska muutokset pureutuvat humalahakuihin juomiseen sekä alkoholinkäytön mallioppimiseen. Näin niiden vaikutusten alkoholihaittojen kokonaisuuteen voi olettaa olevan suhteessa suurempia kuin aiheutuva kulutetun alkoholin määrän lasku.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

alkoholilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä joulukuuta 1994 annetun alkoholilain (1143/1994) 21 d §:n 2 momentti ja 26 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 764/2002, sekä
lisätään 21 d §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 764/2002, uusi 3 momentti ja 23 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 764/2002, uusi 3 momentti seuraavasti:

21 d §

Anniskeluluvan rajoittaminen tai myöntämättä jättäminen eräissä tapauksissa

Anniskelulupa tulee jättää myöntämättä jos:

- 1) anniskelulupaa haetaan pääosin lapsille tai nuorille tarkoitettujen tai heidän käyttämiensä tilojen yhteyteen tai välittömään läheisyyteen tai paikkaan, jossa elinkeinotoiminnan on katsottava kohdistuvan pääosin lapsiin ja nuoriin;
- 2) anniskelulupaa haetaan urheilutapahtumaan tai tilaisuuteen, joka on luonteeltaan perhetapahtuma tai johon muuten osallistuu runsaasti lapsia ja nuoria.

Anniskelulupa voidaan jättää myöntämättä tai lupaviranomainen voi rajoittaa anniskeluaikaa, anniskelualuetta, anniskeltavien alkoholijuomien lajeja tai asiakaspaikkojen lukumäärää taikka asettaa anniskelun valvonnan ja järjestyksenpidon kannalta tarpeellisia ehtoja, jos:

- 1) anniskelulupaa haetaan työnantajan työntekijöille järjestämään lounasruokailuun; tai
- 2) anniskelupaikan sijainti on sellainen, että lupaviranomaisella on saatujen selvitysten ja lausuntojen perusteella syytä epäillä, että anniskelutoiminnasta aiheutuu asuinympäristölle, yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle tai yhdyskunnan palveluille ja toiminnoille häiriöitä tai muita kielteisiä seurauksia.

23 §

Anniskelupaikan järjestys

— — — — —
Alkoholien anniskelun anniskelupaikassa tulee päättyä viimeistään kello 1.30.

26 §

Anniskelua koskevat tarkemmat säännökset

Anniskelun lupaviranomaisista, anniskelumääristä, maksutavoista ja laskunantovelvollisista

suudesta anniskelussa, anniskeluhenkilökunnan ikärajoista sekä alkoholijuomavaraston luovuttamisesta liikkeen toiminnan loppuessa tai sen siirtyessä toiselle omistajalle säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Helsingissä 12 päivänä maaliskuuta 2010

Tuula Väättäinen /sd
Matti Saarinen /sd
Krista Kiuru /sd
Tuula Peltonen /sd
Merja Kyllönen /vas
Toimi Kankaanniemi /kd

Miia Kumpula-Natri /sd
Raimo Piirainen /sd
Leena Rauhala /kd
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Maria Guzenina-Richardson /sd
Hannakaisa Heikkinen /kesk